

Finansdepartementet

Diariernr Fi2021/03100

Remissvar på betänkandet En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)

Mottagare

Finansdepartementet

Svarsdatum

Den 10 januari 2022

Falu kommun vill tacka för möjligheten att lämna synpunkter på utredningen.

Synpunkter:

Övergripande

Falu kommun instämmer i utredningens övergripande bild av sektorns ekonomiska situation och styrning. Det är positivt att de delar i regelverket där det idag finns otydligheter, förtydligas. Balansgången mellan förtydliganden av styrning och det kommunala självstyret bör dock hanteras varsamt.

Avsnitt 6.2: Vikten av goda planeringsförutsättningar

Utredningens bedömning är att goda planeringsförutsättningar är grundläggande för att kommuner och regioner ska kunna agera långsiktigt och ansvarsfullt och därigenom bedriva en effektiv ekonomistyrning. Vidare konstateras att sektorns förutsättningar skulle förbättras väsentligt om regeringen, redan i vårpropositionen kan informera om kommande satsningar i ett treårsperspektiv. Även avseende riktade statsbidrag finns det förbättringspotential.

Falu kommun delar utredningens bedömning. Angående riktade statsbidrag, lyftes frågan även i den så kallade kommunutredningen (SOU 2020:8) genom statsbidragsprincipen. Genom att minska antalet riktade statsbidrag, till förmån för generella statsbidrag ges kommunerna möjlighet till ökad ändamålsenlighet och effektiviserad användning av statliga medel, eftersom kommunen kan satsa på det som ger mest effekt.

Avsnitt 6.3: God kommunal hushållning

Falu kommun ser positivt på de förslag som presenteras för att stärka och tydliggöra behovet av långsiktighet i den ekonomiska planeringen. Förslaget om ett program för god ekonomisk hushållning tillstyrks. Kommunen ställer sig däremot tveksam till att i lag reglera programmets längd och tidpunkt för uppdatering. Ett tioårigt program kan verka långsiktigt men frågan är hur relevanta de sista åren i programmet kommer att vara. Här är kopplingen till långsiktiga planeringsförutsättningar från statens sida mycket tydlig.

De föreslagna målen för ekonomin som ska fastställas i programmet ses som ett positivt steg i att förtydliga regelverket. Viktigt att vara medveten om är dock att kommunernas olika organisering kan påverka målen och målnivåerna. Falu kommun tillstyrker även förslaget om att mål för verksamheten inte ska sättas i programmet för god ekonomisk hushållning. Istället ges där endast en beskrivning av konsekvenser för verksamheten.

Avsnitt 6.4: Ekonomi i balans

Falu kommun avstyrker utredningens förslag om att ta bort synnerliga skäl. Vidare anser vi att nivån för stark finansiell ställning är orimligt hög och riskerar att motverka god kommunal hushållning.

Utredningens förslag angående nya balanskravsposter tillstyrks i den del som avser ökning eller minskning av pensionsförpliktelser. Effekter till följd av detta bör inte inkluderas vid beräkning av årets resultat efter balanskravsjusteringar. Denna typ av effekt bedöms ligga utanför kommunens kontroll.

Förslaget avstyrks i den delen som avser intäkter och kostnader i exploateringsverksamheten. Förslaget som presenterats är inte tillräckligt utrett, och det föreslås att RKR ska ta ställning till vilka intäkter som ska inrymmas i justeringsposten samt vilka kostnader som ska exkluderas. Det är bättre att man avvaktar med att i lag reglera frågan tills den är färdigutredd. Det finns även andra

sätt att fånga upp denna typ av tillfälliga intäkter, genom att redovisa exploateringsverksamheten som jämförelsestörande eller att inte inkludera alternativt tydligt särredovisa intäkter från exploatering vid budgetering.

Falu kommun avstyrker utredningens förslag om att ytterligare resultatnivåer (balanskravsjusteringar och balanskravsresultat) redovisas i resultaträkningen. Ytterligare resultatbegrepp kommer att försvåra förståelsen för läsaren. Falu kommun föreslår istället att det nuvarande regelverket fortsätter att gälla, dvs att balanskravsutredningen redovisas i förvaltningsberättelsen.

Avsnitt 6.5: Resultatreserv

Falu kommun ser det som mycket positivt att kommunerna ges möjlighet att spara överskott i resultatreserv för att motverka balanskravets kortsiktiga och ensidiga perspektiv. Reglerna för reservering av medel bör utformas på samma sätt som för reservering till nuvarande resultatutjämningsreserv.

Att låta kommunerna besluta över hur medlen ska användas och inkludera riktlinjer för reserven i programmet för god kommunal hushållning rimmar väl med det kommunala självstyret.

Avsnitt 6.6: Konjunkturutjämning

Falu kommun tillstyrker förslaget om att avveckla resultatutjämningsreserven. Vi anser dock att den bör avvecklas i en snabbare takt än utredningen föreslår och att de medel som finns i RUR idag, överförs, helt eller delvis, till den föreslagna resultatreserven. Att använda två parallella system i tio år, som utredningen föreslår, riskerar att skapa onödig förvirring och merarbete.

Falu kommun delar utredningens bedömning om behovet av statlig garanti för intäkterna vid djupare konjunkturnedgångar. Även förslaget om ett regelstyrt system för att garantera en lägsta nivå för skatteunderlagsutvecklingen tillstyrks. När dessa delar införs, föreligger inte heller behovet av att behålla den nuvarande resultatutjämningsreserven under den föreslagna tioårsperioden. Det är dock viktigt att säkerställa tydligheten i regerverket för den statliga garantin, så att det inte uppstår otydlighet kring statens åtaganden.

Avsnitt 6.7: Budget, räkenskaper och uppföljning

Budgetens innehåll

Falu kommun tillstyrker utredningens intentioner med en tydligare reglering av budgetens innehåll. Det är positivt att innehållet i budgeten och årsredovisningen mer speglar varandra. Hänsyn måste dock tas till att osäkerheten vid fastställandet av budgeten är större, vilket bör beaktas vid eventuell detaljreglering av uppställningarna i de finansiella rapporterna. Vi förutsätter att förslaget medger en lägre grad av detaljering i balans- och resultaträkning, än vad som gäller i årsredovisning.

Förenklad delårsrapport

Falu kommun delar utredningens bedömning att dagens bestämmelser om delårsrapport kan innebära att den enda interna uppföljning som sker och som kommer fullmäktige tillhanda under innevarande år, kan dröja ända till oktober, vilket kan förefalla sent för att vidta eventuella åtgärder. Denna delårsrapport är dock inte endast en intern uppföljning, utan fyller även ett externt syfte. I praktiken har många kommuner uppföljningar löpande under året, till exempel på det vis som föreslås i utredningen.

Falu kommun instämmer i utredningens förslag om en förenklad delårsrapport. Vi anser dock att kommunerna själva bör besluta om vilken typ av ekonomisk uppföljning som ska göras och när. Struktur, periodicitet för uppföljning och eventuella beslut om åtgärdsplaner kan med fördel ingå som delar i kommunens program för god kommunal hushållning. Förutsättningarna för att uppnå god kommunal hushållning varierar mellan olika kommuner i landet och därmed också behovet och frekvensen av uppföljning.

Vi är tveksamma till att enbart ha fokus på resultaträkningen. Det kan bli missvisande, då en genomgång och avstämning av balansräkningen medför att resultaträkningen blir ”rätt”. Vidare är vår uppfattning att ett fokus enbart på helårsprognos gör att utfallet inte granskas och analyseras. Ett väl underbyggt utfall och en avstämning av balansräkning bör ge bäst förutsättningar för en rättvisande helårsprognos.

Falu kommun tillstyrker förslaget om att krav på att revisorerna ska bedöma resultatet i delårsrapporten tas bort. En bedömning av om resultaten i delårsrapporten är förenliga med de mål som fullmäktige har beslutat förutsätter att delårsrapporten även innehåller en balansräkning eftersom två av de obligatoriska finansiella mål som ska utvärderas bygger på uppgifter från balansräkningen.

Avsnitt 6.8: Revision och kontroll

Falun kommun avstyrker utredningens förslag om ett utökat uppdrag för revisorerna att granska regelefterlevnaden i den ekonomiska förvaltningen. All granskning från revisorerna ska baseras på en årlig riskanalys. En obligatorisk granskning inom ett visst område skulle kunna innebära en granskning bara för granskningens skull, vilket bör undvikas eftersom all granskning är förenad med kostnader. Vidare kan andra mer prioriterade granskningsområden riskeras att utelämnas.

Avsnitt 6.9: Vägledning och stöd inom ekonomistyrning

Falun kommun avstyrker utredningens förslag om att en statlig myndighet ges i uppdrag att lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner. Det finns idag flera organisationer, exempelvis SKR, RKA och RKR, vilka har dialog och bistår med vägledning och stöd till kommuner och regioner. Vi föreslår istället att man nyttjar och utökar uppdraget till någon av dessa organisationer.

Avsnitt 6.10 Statistik

Falun kommun avstyrker utredningens förslag om insamling av ytterligare uppgifter i räkenskapsammandraget. Den administrativa bördan för kommuner gällande just räkenskapsammandraget och andra statistiska rapporteringar är redan idag mycket omfattande.

Övergångsbestämmelser och ikraftträdande

Utredningen föreslår ett ikraftträdande från och med 1 januari 2023. Under hösten 2022 kommer det ske ombildningar av majoriteter som en följd av valet till kommuner och regioner i flertalet kommuner. Utredningen betonar vikten av långsiktighet, och för att få en bred förankring av innehållet i programmet för god kommunal hushållning, ses det inte som möjligt att ett sådant program skulle finnas på plats till första januari 2023. Falun kommun föreslår istället att kommunerna under 2023 ges möjlighet att anpassa sina planerings- och uppföljningsprocesser till de nya reglerna, som därmed skulle börja gälla från 1 januari 2024.

Joakim Storck
Kommunalråd